

A stylized illustration of a plant branch with several leaves, rendered in a dark teal color. The branch enters from the top and curves around a large, empty circle. The circle is surrounded by numerous short, dark teal lines radiating outwards, creating a sunburst or starburst effect. The background is a light, off-white color.

МІХАСЬ СТРИГАЛЕЇ

РОСТАНЬ

МІХАСЬ СТРЫГАЛЁЎ

**РОС
СТАНЬ**

ЛІРЫКА

МІНСК „МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА“ 1974

Бел 2
С 87

С 0743-052 62-74
М 302(05)-74

© Выдавецтва «Мастацкая літаратура», 1974 г.

Таварыш, вакол паглядзі ты:
цвет альпійскі, чырвоны цвет, —
з пасяленняў сармацкіх гваздзікі
паланілі ўвесь белы свет.

Барвавеюць вёскі і вёсны,
узбярэжнік, крушыннік нядрэмны.
Чырванеюць сосны і сонцы,
што ўзыходзілі недарэмна.

Што з тайгою, таварыш? З Палессем?
Што здарылася са светам?
Рэвалюцый чырвонае сэрца
б'ецца моцна ў грудзях планеты.

✓ Не змарнеюць павек гваздзікі,
з пасяленняў сармацкіх гваздзікі!
Вось ужо палавіна века,
як гараць барвовыя блікі
ў сэрцы кожнага чалавека!

ДЫМ АЙЧЫНЫ

Вокны ўсе на усход,
ды на захад — мае
цераз Каму ў сыр-бор
заглядзеліся:
ў соснаў звончаты
перабор,
у аер,
у вясеннюю абледзянеласць.

Сніць сыр-бор качавое жыццё,
церамы на курыных лапах.
Хай за сонцам імкнецца лісцё,
я дадому імкнуся — на захад.

Толькі вензелем з коміна дым
затрымціць на нябёс абрусе, —
бачу Бацькаўшчыну у ім,
чую рэха Белае Русі...

АФІЦЭРЫ ЗАПАСУ

У вачах мільгацяць
закапцелыя шпалы:
на імгненне вы родных
прыгадалі сваіх.
Ды пакуль не памруць
наляцеўшыя шквалы,
будуць колы грымець
не для іх, не для іх.

І франты ў ліхаманцы.
Мігаюць свяцільнікі ў соснах.
Там балота бульдозер
раскавляіў.
Целагрэйку накінуў
на палявыя пагоны
ад бяссонніц зялёны
камдзіў.

Гэта, скажаце вы, не турбота...
Для чаго вы вучыліся?
Над дыпламам карпелі ўначы?
Ці затым вы на службе

камандзірамі ўзводаў,
каб варочаць начамаі
ў тайзе кедрачы?

А ў саміх вырастаюць
ваенныя ветры:
Гомель, Рэчыца
ў зарыве бліскавіц.
Гэта вы, не бацькі,
на свяшчэнныя кіламетры
трыццаць год
прадаўжаеце падаць ніц.

Ляціце вы думкамі
над шляхамі на захад,
пад сябе падамнуўшы
буйнаквецце вясны,
інжынеры работ,
афіцэры запасу —
з сорака першага года,
з далёкай Айчыннай вайны.

Дзень і ноч на вылет
на тугія брызенты
панізавы ідзе
палыновай вадой.
Не заплюшчвайце вочы —
блукаюць ваенныя ветры...
Афіцэры запасу,
не спяшайце дамоў.

ПОЗВЫ

1

Не пацямнее месяц малады!
Грызе стаеннік нецярпліва цуглі,
б'е капытом ля самае вады —
звініць падкова, высякае дублі!

Ад панадворкаў палыном нясе,
гаркавы пах шыбуе па страсе.

Спяшае час гарачкавы салдатам.
Над ростанню лятуць вятры.
То стогнучы, то плачучы ў бары,
спяшае час гарачкавы ў дваццатым!

Тужлівы рып ды рып у галаве
і дзень, і ноч ад ростані плыве.

Паўсюль — святло, займае на зару.
Пушчанскі лемантар мой дзед гартае.
Звініць падкова — дублі высякае.
Сінеча... Дым...
Я полымем гару!

2

Я пасвіў коней і кароў
на выгане за хатай,
я шаптаў сцэжкамі бароў,
зямлі і сонцу рады.

Па травах росных, па вадзе
на ростань позвай нечай,
як толькі зоймецца на дзень,
нясе мяне сінеча...

3

Вуркоча грубка, цёхкае у хаце,
патрэскае палена... Перад сном...
Ужо цеста замясіла ў дзежцы маці
і села за сваё верацяно.

Святая цеплыня з дзяцінства грубкі,
яшчэ не раз сагрэеш ты мяне
ў марзяначнай цішы радыёрубкі
на стартпляцоўцы, нібы на вайне...

І месяц малады не пацямнее:
сінеча зноўку ў бор нясе цябе,
на ростань, дзе траву скубе
і ля вады б'е капытом стаеннік!

КАРБЫШАЎ

А зараз птушак гнёзды
ў байніцах кулямётных.

А тады...

Пад харканнем свінцовым,
пад снегападам
ішоў, на смерць гатовы,
у імя жыцця ён.

Маутхаузен...

Пад снегападам

бессмяротнасці пляцоўкай
стаў опельпляц,
яму быў падуладны...

Зубы сцяты. Міма масак,
пад ветру свіст,
прайшоў, як белы айсберг,

Вучоны, Воін, Камуніст...

Пад Куйбышавам і пад Брэстам,
у Альпах і зімой, і летам,
як памяць вечная аб ім,
гараць бяссмертнікі агнём святым!

ВАЄННЫ ЛАГЕР У РЖЫШЧАВЕ

Ад Трыполля да Ржышчава
рукою падаць.
Мые кручы чыстая
Дняпрова вада.

Я ад Ржышчава вечарам
у лагер імчу —
над Дняпром, як прада вечнасцю,
да ранку маўчу...

«Цоб-цабэ! Цо-цабэ!» —
не араты арэ,
гэта звязаных хлопцаў
вядуць на расстрэл.

Зорны Воз па-над шляхам
рыпіць і рыпіць.
На губах на смяглых
перапёлчына: «Піць!»

«Атамана Цюцюнніка банда,
замры! —

Камсамольцы Трыполля
будуць з вечнасцю гаварыць!»

... Ад Трыполля да кручаў
рукою падаць.
Час, на кулю накручаны,
раскруці, разматай...

Трубачы нашай Арміі,
пратрубіце пад'ём! —
Устань, Якір, прад палкамі
велічным днём!

Сэрца мужае Партыі
б'ецца ў нашых грудзях —
і трыпольцы упарта
калашмацяць шлях.

І раса прыдарожная
на абмотках гарыць.
Ржышчаў.
Сонца трывожнае
ляціць пад абрыў.

ВЯСЕЛЛІ

(25 снежня 1918 г.)

... А Перм у грукаце гармат.
Дамы — ў паветра... І на Каму
вяселлі з бомамі-званцамі
праз горад скачуць наўздагад.
Ані не моўкне гул званоў!
Ханжын —
камкор белагвардзейскі —
ўступае ў горад з трох бакоў,
мы адступаем трактам дзесьці.
А снег ляціць. У снежнай белі
уральскі снежань і вяселлі!
Над Матавіліхай туман —
марозны, змрочны і калючы.
Хавае смернікаў зіма
над Егашыхаю, дзе кручы...
А коні скачуць. У крыві
палонкі, наледзі на Каме.
Мой сябар! У сэрцы ажыві
аб камуністах паўшых памяць!
Так, мае рацыю жыццё:
ў запале змрочным і гарачым
скрозь снег, скрозь час, скрозь
небыццё,
як вестуны, вяселлі скачуць...

У КАЗАРМАХ

Калі грымеў ваенны шквал,
кrywёй сыходзілі народы, —
мы йшлі к табе, сівы Урал,
шляхамі волі і свабоды.

На сэрцы з імем дарагім,
на адзіноце з цэлым светам —
былі ў палку не запасным
твае салдаты і паэты...

Рака уральская цякла,
ліп старасвецкіх грала квецень.
Здавалася: Радзімы вецер
яе ўскалыхваў спакваля.

Глядзелі сумнымі вачыма
на бераг любае айчыны
між ліп казармы, вокны іх...
Быў каранцін — няхай ён згіне!

Ды сэрцы не на каранціне,
у клетках грукалі грудных...

Празрысты пермскі лістапад.
Казармы. Поўдзень. Б'юць у шыбы,
як і сто год таму назад,
екацярынінскія ліпы.

Калыскай памяць разгайдай,
ўзяці на ліпу — ўбачыш гоні,
убачыш Белай Русі край
адсюль, нібыта на далоні.

Убачыш Міншчыну за ёй
і дзве бярозкі на пагорку.
Ці мо пачуеш за ракой
жывую матчыну гаворку.

Сябе не помнячы, у свет,
як ад чумы, народ пакрочыў.
Крыжы... Крыжы... Крыжы — услед,
крыжы расстанныя — уночы.

Набат на Вышцы к бою б'е,
грукоча гром над камскім плёсам.
Шпітальную палатаў бель
паўсюль нагадваюць бярозы.

На смутак сёння хворы ён,
Якуб. У чырвані прырода.
Усплыло салдацкаю крывёй
жніво шаснацатага года.

Ўзлятаюць сосны векавыя;
іх не сямляючыся рваць,
снарады вухкаюць —
глухія
разрывы з-за ракі чуваць.
Малох, бы чортаў млын які,
людскія жыцці меле-круціць...

Ірве на дробныя шматкі!
Ад Матавіліхі, ад кручаў,
ў Еўропу пераносіць ён
артылерыйскі палігон.

І зачыніла свет вайна.
Што вы адкажаце на гэта,
эсеры, бундаўцы, кадэты?
Ўсім бачна вашая мана.

Ды можаце не сумнявацца:
і вас вакол, як кажуць, пальца
мы абвядзём — не прастакі...
А там якраз бальшавікі
ў заводах Вільвенскіх «сгодзяцца».

Ў сталегарматным забастоўка,
арыштавалі камітэт.
На фронт пагоняць пад вінтоўкай —
які вам з гэтага імплэт?

Бальшавікоў цераз казармы,
панове, выратуем самі!
Усё ж даручэнне Камітэта
мы выканаем — блізка мэта...

Ужо заўтра сцежкамі тайгі
ў Астрожскае, за намі следам,
праб'юцца «вязняў» ланцугі.
Навала белы свет трасе!

Зацішша скончыцца ў Расіі —
дажджы, крываваыя Месіі,
прамчацца бурай па страсе...

А смерць гуляе па Уралу:
мор — у Астрожскім,
гвалт, разня.
Ва ўпор салдатак расстраляла
ля манаполькі казачня.

Увесь хлеб звязлі — ўсё шыта-крыта.
Нябогі
стражнікам пад ногі
кідаліся — але абоз
ляцеў на станцыю,
забітых
падлічваў коламі калёс...

Тут не наблытаў правакатар,
ва ўправе прыстаў не збрахаў.

«Страляць!» — такое губернатар
уласнаручна загадаў.

Нас жменька у падполлі пермскім,
ды будзе грозным наш кулак
для падкулачнікаў-эсэраў,
«да пераможнага» ваяк.
Удач табе, таварыш Қолас...

* * *

Па шчодрай восеньскай сяўбе
ідзе — гукае даль уголас.
«Удач табе, Якубе Қолас!» —
ён шэлча ліпам і сабе.

І зноўку гусі з Белай Русі
мкнуць ланцугі над барвай дрэў.
І сэрца паўтарае ў скрусе
айчыны любас напеў.

І успаміны зноў нахлынуць,
і сэрца заспявае ў лад
не з тылавым, не з каранцінным —
з акупным тупатам салдат.

Хай лістапад, і змрок казармы,
пляц, і шарэнгі, і сінцы —
ўсё прамільгне перад вачамі,

як у бязлітасным канцы,
што, пэўна, ўжо не за гарамі.

Ён звездаў поўнай мерай ліха
казарменнага дзень за днём.
Зноў толькі ліпы, толькі ліпы
яму згадаюць родны дом.

Звон заклікае да вячэрні —
і доўга грукаць абцасам,
лічыць прыступкі і імгненні
грымотным шпорам і клінкам.

А час праб'е — грымотным «Ленін!»
казармы выбухнуць: «На бой!»
Пярмі, што млее у маленні,
у мітусні званоў і мрой.

Ад ліп нясе мядовым пахам.
Ідзе Якуб — пад шынялём
душа, свабодная ад страху,
у неба мкнецца журавом.

* * *

А лісці гінуць, быццам людзі
ў тайзе на пахмурнай зары.
Іх акрываўленыя груды
гараць журботна у бары.

А хто аплача невядомых,
не пахаваных анідзе?
Ды толькі вецер, каля стромаў
іх адпявае у тайзе...

Нашчадкі, чуйце песню гэту —
айчыны верныя сыны —
салдаты волі і паэты,
з франтоў сусветнае вайны

мы к вам ідзём, вядзе нас Ленін
цераз баі і ветралом!
Ад веку спаўшыя на ценях,
у гулкі Смольны мы нясём

душ чалавечых лёс і памяць...
Усё будзе так. Хай час сплыве —
і бура грымне у казармах,
дзе слова шчырае жыве!

ЗЯЛЁНЫ ВОСТРАЎ

Яшчэ зіма вакол дыміцца,
цаляе ў голаў камяком, —
дзе ўжо зацінькала сініца
сваім вясновым тэнарком
па-над зялёным астраўком.

І наталяе сонца смагу,
дзянніцу носячы між хвой.
І, быццам вочап-рабацяга,
ракета дзюбаю сваёй
зару спрабуе над сабой.

Там б'ецца вір і скачуць цені,
а тут пакуль стаіць імгла,
але яшчэ адно імгненне —
і колькі выльецца святла
з-пад краснапёрага крыла.

Здаецца, ўсё тут вельмі проста:
ракеты, водовет зімных зор,
і батарэй зялёны востраў
плыве ў заснежаны трастор.

Вясновай прэллю лесавой
нясе з урочышча начнога.
І — па ўсяму відаць — за ёй,
нібыта ўсхліп начны, з-пад хвой
ручай праб'е сабе дарогу.
Фата-марганай над усім
ноч азіяцкая іграе —
то снег апоўзнем маладым,
сляпым апоўзнем, памірае.
То рэха сонечнае пармы
праз грабянец лістоўніц волкіх
нясе ў Чырвоныя Казармы
выразны пошум стартпляцоўкі.
То зноўку з-пад лістоўніц волкіх
сярод урманаў патаемных
ударыць водгулле — як водгук
далёкіх, золкіх дзён ваенных.
І на паўнеба над усім
смяецца поўня маладая, —
і вёсны — сны уральскіх зім —
плывуць зарой па небакраі.

ВОЎЧАЕ ЛОГАВА

Холад скаваў чалавечыя сэрцы,
калючым дротам абвітае міннае поле:
упокат ляжаць інжынеры «Вольфшэнцэ»¹,
як не ляжалі ніколі.

Часам голас, галодны, воўчы,
прарвецца праз дрот, цераз гаці гулам —
постаці ваеннапалонных уночы
урост распрамляюцца ў нямым каравуле.

Там памяць ходзіць, сівая жанчына,
у твары сыноў углядаецца пільна,
у шэрань, у шолах чужой айчыны,
што загубіла сына.

У гацях пакінутыя рэйхсінжынеры
не ўстануць: забытыя рэйхамі ўсімі.
Над імі Усходняй Прусіі верас,
А вершаліны глядзяць на Расію.

¹ «Воўчае логава» (нямецк.) — сакрэтная стаўка Гітлера ў Прусіі. Будавалі нямецкія інжынеры і ваеннапалонныя-смертнікі многіх краін. Каб ніхто не ведаў аб стаўцы, знішчаліся «свае» і «чужыя».

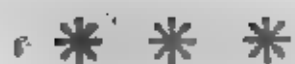
Недзе у Старой ці Новай Будзе,
на радзіме забітых, ходзіць салдатам
суровае дваццатага веку палюддзе —
патрабуе адплаты...

Быў перапоўнены дзень да краёў
шчэбетаў ластавак і вераб'ёў.
Дзеці вуліцы, дзеці двароў,
птушкі закручвалі на сто ладоў.

Біў па шкле бярозавы хруст,
на ростані бабіна лета ішло.
Сэрца маё полымем рук,
полымем губ апякло...

Аб знічку бляха на даху біла,
флюгарка праскавытала дом.
Сэрца ўзрывалася і бяссільна
білася ў раму драздом.

Ужо, што ноч на Бelay Русі,
сляпыя лебедзі — снягі —
садзяцца на стагі на лузе,
на скошаныя берагі.

Ужо апошні ліст бярозы
пад хатамі замільгацеў.
У заімжэлым вербалозе
зімы мне чуецца напеў.

Днепр захмурнеў. Абрыў пясчаны
аблюбавалі хмары. Дождж
сячэ бялёсыя туманы
над ім упоперак і ўдоўж.

І пад развіслымі вярхамі
дубоў — прытулак быў касцоў —
цяплом дамашнім патыхае
і запрашае ў госці зноў.

ХМЕЛЬ

Закружыў, заваражыў, зацалаваў —
на плячо маё дзявочае
зялёну ручаньку паклаў.

Ты скажы, скажы ўжо, Хмель Хмялёвіч,
ці ж не любы белы свет
мне стаў?
На плячо маё дзявочае руку паклаў?

Ці ж мне дрэнна, ці ж мне дрэнна
начавалася адной
каля лога, каля стога, каля кмену
на паляначцы лясной?

Ішлі сяброўкі-маладзіцы
па вадзіцу да ракі.
Пелі-пелі:
«Хмелю, хмелю — фанабэрысты такі...»

І сама цяпер не ведаю, не знаю,
ой, не знаю — што са мной!

Пахнуць мятай, іван-чаем,
кменам, скошанай травой
сны усе і словы ўсе ў начы глухой.

Закружыў, заваражыў, зацалаваў —
на плячо маё дзявочае
галаваньку паклаў...
Каля стога, каля лога, ля дарогі —
шорах траў.

Там, па пяску, мядзяны лес
ляціць за Днепр,
наўскос да ўсходу.
І росаў бляск у паўімгле
тваіх павек
трымціць употай,
у сон-траву, паўночную імглу,
адкінутыя ў забыцці абодва.
Чутно, як гул блукае па сцяблу,
ляціць, ляціць між вершалін
у прорву.
Маўчы, маўчы, мядзяны лес,
пра ўсё маўчы!
Навек
пакінутыя уначы
і дрыжыкі павек,
і дрыжыкі ігліц.
Расшыраныя вочы ў паўімгле —
і на шчацэ раса ад медуніц...
Хай напаткае ўсіх падобны лёс:
як дотык губ тваіх, мядовы лес,
мне раніцы у лесе ўсплёск...

ВАЛЬС ГРЫБАЕДАВА

Я мроіў, у палон узяты:
ірдзелі яблыкі ў садах —
няўрымслівыя зарапады
пагойдваліся на платах.

Зноў у вачах ляцела неба
і адбіваўся кожны куст.
Быў пацалунак моцны, нібы
антонаўкі халодны хрумст.

Плыў маладзік неасцярожны
над белым князевым дварцом,
над закаханымі, над Сожам,
над ападаючым лісцём...

І словы смяглыя, гарачыя
ўсплывалі з глыбіні душы:
«Няхай-няхай табою страчана,
але ў табе я буду жыць...»

Круціліся ў адзіным сэрцы,
як пары ў парку гарадскім,

і яблыні, і белы дым,
і медзь ваеннага аркестра.

Ізноў да слёз мяне трывожаць
у калаўроце лет і зім
узвіў касы над сонным Сожам,
вальс Грыбаедава над ім.

У ГАРАХ

У аблокі цэляць пікі гор.
А мы іх кіркай б'ём.
І сонца белаяе ва ўпор
страляе прамянём.

А мы ідзём гарачынёй,
не размаўляем нат,
туды, дзе сонечнай страхой
бялее вадаспад.

Пад рэдкім выступам скалы
ці знойдзем мы спачын,—
там, дзе злятаюцца арлы
на хрэсьбіны ўначы?

Там, дзе маралы ды вятры
у распачы бягуць,
стагоддзяў сотні з паўтары
легенды-сны живуць.

Навала павалам пайшла ад барка
і грудую крон адрывела над намі.
Мы вусны разнялі і глянуплі, каб
батыевы твані абмацаць нагамі.

А што было ў нас? Не тое ў прыродзе:
У росах гарэла імшыстая твань,
маліннікі сохлі, і на адлёце
вятрыскі лістотай кідаліся ў твар.

Заблёкла усё, і замерла усё,
няветла, і пуста, і сумна наўкола,
як быццам тваё маладое жыццё
не з цвету рабіны, а з болю.

А вецер — зусім не вятрыска, — хітрэц,
манюка, прыкіда, фальшываманетчык,
аблашчыў і лёгкую футру на ўгрэў
надзеў на жаночыя плечы.

Любоў за сабой спапяліла масты,
спаліла лісцё азіяцкім пажарам,
сама ж адляцела, як восеньскі дым,
як верасу дым над Уралам...

ЛАСТАЎКІ НА ДЗЮНАХ

Звіняць між небам і зямлёй
дажджу напружаныя струны.
А ты кранула іх рукой,
бы крыльцам ластаўка на дзюнах.
У голлі неба светлыня —
ад яблык — загучала раптам.
Ёй адказала вышыня —
і ўвесь ансамбль запеў над паркам.
Як жураўліны ключ тугі.
Як развітання час бясконцы.
Нібы ударылі смыкі...
Не! Крыллі ластаўкі на сонцы...
Паводкаю ішло жыццё —
і ластаўка з тваім паглядам
ляцела некуды ў трысцё,
у забыццё пад вадаспадам.
І рук спляценне — назаўжды,
і мокры ліст (плыў у паветры), —
тады мне падарыла ты,
мне аднаму, ў цяністых нетрах.
Даўно той лівень адзвінеў —
і новы дзень у шкле ірдзіцца,
ды б'е па дажджавой струне
у сэрцы ластаўчына крыльца.

Пакуль трывожылася восень:
«Ці не пара ўжо снег прымаць
на вершаліны модніц-сосен,
ласю на рогі і на гаць», —

упаў скрыпучы бляск з-за хмары.
І, срэбрам грымнуўшы з галля,
лінула холадам за карак,
лясным трымценнем ручая.

І паляцеў па чарналессі,
па дзікіх высеках рудых
працяглай, грознай, хрыплай весткай
панурых нетраў цяжкі ўздых.

Ядлоўцу куст, жывы нібыта,
з імшару кінуўся ў прасцяг, —
змарнелы, вымаклы да ніткі,
балюча стукнуў па вачах.

Крык лесу усяго на верас
у момант выбухнуў з галля...
Эх, высякай, мая сякера,
цымбалаў гукі з камяля!

БЕЛАЯ РУСЬ

Я сэрцам заўсёды
цябе агарну,
любоў мая гордая —
Белая Русь.

Я — твой печанег,
з далячыні мой крок,
адтуль, дзе легенды
хавае пясок;

адтуль, дзе мядзяныя
сосны звіняць,
дзе зоры з штандара
крамянага дня...

Развею я слабасць
сваю па вятрах —
цяжкую мне шапку
ўручыў Манамах!

На ростанях блізкіх,
на дальніх — сям'ёй

бярозкі з-пад Мінска
усюды са мной.

Я сэрцам заўсёды
цябе агарну,
любоў мая гордая —
Белая Русь!

* * *

Гэй, Белай Русі шыр! Туды
даплешчам траў прыбоем!
У леснічоўку ад вады
нясе цяпельцам стоеным.

Там знічка па страсе шмыгне,
затрымкае ў акенца шыба.
Туды, туды нясе мяне
туга бацькоўскае сялібы.

Дзе моцны верасовы
водар —
туды, туды
прасветлены імкнуся, горды
на чараўніцкі родны бераг.

Кудзюля над балотцам
млявым
(ваўчынай крадкай поўз туман)...
Там ціха паўтараюць травы
імёны паўшых партызан.

Там адвячоркамі у горычы
шапочуць лозы на пясках.
Аб чым сумуе там вячорніца,
дача старога лесніка?

А на пясках падвей і верас,
зяюлі лічаць мне гады, —
на гаваркі дзяцінства бераг
імкнуцца буду я заўжды!

ЛЕРМАНТАЎ

Слупы з арламі, зноў слупы.
Цвітуць наўзбоч ільны.
Грымяць скрозь ноч і пыл
маскоўскія званы.
Ляціць над займішчам лясным
грымлівы ўсплеск званкоў.
Наталлі вочы — сіні дым, —
пад стук падкоў.
То смутак Пушкіна. Любоў.
То здрада за давер.
Разбіты да крыві, ізноў
то помсты трызніць верш.
Арлы. Арлы.
Магільшчыкі-арлы.
Татарнік ля дарог.
У вечнасць праз гады
паплыў паэзіі вянок.
Сляза з вачэй.
Наталлі крык.
І кнігі ў пуштаце...
Дай, Русь, мне сіл тваіх
паэтам стрэціць смерць!

Гняздо над хатаю сялянскай
буслы зрабілі на сасне.
Жылі здаўна ў ім. На світанку
будзілі клёкатам мяне.

Бывае й сёння, ціхім ранкам,
згадаўшы багны і лясы,
лячу, як бусел ад буслянкі,
у навальнічныя часы...

Маё цыбатае маленства,
мо ты ударыла крылом?
Мо стрэлам грывнула увесну
над родным бацькавым кублом?

Грымела дзень і ноч блакада,
і партызанскі лес гарэў.
Ішлі варожыя салдаты
ля хатаў спаленых і дрэў...

Буслы ляцелі з Бelay Русі —
рыпелі крылы ў сіняве, —

а я стаяў на плёсе вузкім
і бачыў хлопчыкам сябе.

І прыгадалася: буслянка
на злым парывістым вятры,
дымок над хатаю сялянскай
і партызанскія кастры...

ВЯРБА

Белай нерушы музыка —
і стаіш, як у сне.
Гэй, вярба беларуская,
ці ты помніш мяне?

Што паробіш з табою?
Ты забыла мяне.
Над маёй галавою
сыплеш пух, нібы снег.

На зары гаварылі
мне пушынкі ў гаі:
што было, стала пылам,
стала болем маім.

ЧУСАВАЯ

Пяшчотная ці то ў адчаі,
з падземных нетраў б'е, з гальца.
Цячэ у вечнасць Чусавая —
ні краю ёй, ані канца...

А мо не гораў тых вяршыні,
адлюстраваныя ў вадзе, —
рака пагойдвае на плыні
чаўны ярмацкія штодзень?

У сны ўрываўся, Чусавая!
Мне сніцца дзеўчына:
ў вачах —
зара ваенна-палявая
і партызанскі Млечны Шлях.

Адна яна на свеце гэтым!
Асірацела па сцяне
плывуць журботныя партрэты
бацькоў загінуўшых яе...

На Бела́й Русі́ сіні́м ранкам
мне мро́іцца ўзмах вясла:
маё каханне — чусаўлянка,
мая уралачка прайшла.

Плы́ві ж праз го́ды, Чуса́вая,
ў вачах задумлі́вых плы́ві, —
нека́ламутная, жы́вая
для Вечна́сці і для Люб́ві!

РАНІШНЯЯ БАЛАДА

А недзе на казачна-белай радзіме
алешыны высяцца у прадчуванні
вялікай паводкі: страляюць ільдзіны,
ўзрываюцца крыгі — наўкол грукатанне,
вясны артылерыя б'е з азярыны,
ў лагах, у ярах не змаўкае да рання.
А тут — насланне,
тут маўклівасць — аракул.
Свінцовае неба, бязлюдныя старты.
І цела, і голас абледзянелі...
Ці мроіцца гэта? Не мроіцца гэта:
у студнях — ракеты, ў ангарах — пікеты;
і шэпчуць навокал сівыя легенды
яліны кержацкія у падзямеллі.
А там, на радзіме, на казачна-белай,
цвітуць карагоды бяроз-беланожак;
у тых карагодах адна на свет цэлы
салдацкае сэрца начамі трывожыць.
Ізноў у казарму іду я паволі.
У ёй на дасвецці засну непрыкметна —
радарамі пільнымі высяцца вольхі,
глыбока ў калодзежах дрэмлюць ракеты.

НА БЯЗЛЮДНАЙ ДАРОЗЕ

Ізноў на дарозе нашэптвае вецер
чароўныя словы айчыны далёкай.
Там нехта па ўзлеску ўсё едзе і едзе —
калёсы грукочуць, і ельнік навокал

ірдзіцца пад сонцам, зялёным крысом
мае накрывае няспынныя думы.
Там некалі хлопчыкам над ручаём
я трызніў Купалам у велічным шуме.

Край любы маленства! Цяпер я далёка
ад пушчаў тваіх, але блізка я, блізка...
Вось быццам стаю на бязлюднай дарозе —
а нехта ўсё едзе і едзе пад Мінскам.

Калёсы грукочуць, дзе ельнік на ўзлеску,
чароўныя словы нашэптвае вецер,
і ў небе чуваць жураўліная песня,
і хвошча па твары халоднае вецце...

Чакаю. Ваколле, мажліва, аціхне,
замоўкнуць драбіны... Чаму ж маё сэрца
шчыміць і заходзіцца, птушкаю б'ецца
на гэтай дарозе, дзе ельнік ірдзіцца?

НАВАЛЬНІЦА Ё ЛОШЫЦЫ

Маланкі жахаюць у Лошыцы —
дрыжаць замшэлыя дубы.
Трымціць лісцё. У ім палошчацца
Пярун. Палохае нібы.

Нібы у шале, зноў валтузяцца
камлі, галіны, лісцяў дым...
Хвалюемся у гэтай музыцы,
штоміг кахаем і хандрым.

Спачатку мы і не заўважылі —
разгледзець цяжка. Дзе-нідзе
святлее і плыве на сажалцы
змрок залкаваты па вадзе...

Вяслююць лодачкай над Лошыцай,
лятуць уверсе жураўлі;
і дзве русалачкі прыгожыя
вунь рэчку бродам перайшлі.

Тут косы сушаць мо пад ветрыкам
яны: замочаны усё ж.

Дажджу няма, і немаведама,
калі ён будзе, гэты дождж.

Яны ў наш бок глядзяць дапытліва,
чакаюць нечага яны...
У вачах у іх плывуць ракітнікі,
стамлёны вырай, туманы.

А кожнай у глухім дубоўніку
ўжо заблудзіцца раз ды два.
Стракоча ўвішна сотня конікаў —
пайшла аж кругам галава...

Шарэе на усходзе поўняю,
а навальніца як ні ў чым
рве на шматкі галлё дубовае,
не цямячы: нашто? зачым?

Вось лета навальніцай скончыцца —
пчала на верас паляціць,
галёкаць будзе гай у Лошыцы
і дзень пры дні душу цвяліць.

Успомніцца тайга уральская,
з Урала родны Мінск відзён:
мая шаша Валакаламская
праз безліч непаўторных дзён...

АДЫСЕЯ

Я быў на пачатку вялікай дарогі —
біўся над мачтай месяц двухрогі.
Было: ракетай падаць праз туманы
ад Камы да Ціхага акіяна.

Я першаму сонцу насустрач імкнуўся,
няўрымслівы воблак Белае Русі.
І вось па праменьчыку, як па лязу,
Зялёнаму Мысу я захад нясу...

Няхай жа гайдае мяне акіян
Вялікі і Ціхі. Гайданкаю п'яны,
я сыну скажу мо па часе спаткання:
«Ішлі мы упарта праз смерць і туман,

сыны Рэвалюцыі... І — нібыта
сваіх арганаўтаў, чакалі Калхіда,
Прыям і Елена, свяшчэнная Троя,
бязвусыя хлопцы гвардзейскага строю...

Ды не, быў па сэрцайку мір для салдата.
А гэта... А гэта ужо іліяда...

Пакуль на пачатку вялікай дарогі
бацькам пагражалі свае ўжо малохі,
пакуль праз увесь наш касмічны эпас
свяціла ў пуці златаперстая Эас, —

на захад, на захад, на захад хутчэй
па моры жыццёваму плыў Адысей.
Так, плыў на Ітаку — «у Белую Русь» —
сэрцам мяцежны, воласам рус...»

ЧЫТАЮ РАСІЮ

«Масква — Благавешчанск»
мне дорыць самоту ў купэ.
Адзін у грымлівай цішы сам сабе
чытаю Расію
пад колаў размераны бег.

На лузе палаюць кастры,
шырока ідуць па Расіі касцы,
іх косы гараць сінявой на жніве.
Чырвона-барвяныя грэчкі
ужо адцвілі на Маскве.

Бярозкі, асінкі —
пуці традыцыйны эскорт —
за мною бягуць і бягуць
дзень і ноч на усход...

Прыемна, канечне,
высокая чэсць.
Шкада, за эскортам
не ўбачыць мне лес,
той бор векавы,

што над кручай Дняпровай шуміць,
махае галлём —
папросту гаворыць
са мной да Пярмі...

А можа, убачу — наўрад —
прысады і вокны
прыземістых хат,
якія чароўна
глядзяць адвячоркам з прысад?

Чытаю Расію.
Размову сам-насам вяду
на ветры трымлівым,
на ростані лёсаў і дум.

У СЕЛЬВІНСКАГА

(23 кастрычніка 1964 г.)

Кулібінскі масток, шыпулькі на вадзе,
маўчанне дачных дахаў, гром
аэрадрома —
ў тумане ў Перадзелкіна ідзем.

О, гэта доўгі узыход
па лесвіцы ў Арліны Грот!
Мы гутарым.
Мы паўгадзіны
знаёмы. Нос арліны.
Маланкі над брывом —
маршчыны.
Рух! Санцалом!
І клёкат над сталом,
як над гняздом арліным.

Ў гарах Каўказа,
пад ветрам,
мудры беркут
заклякоча —
гартанна, аб сваім. Адразу
вятры стагоддзяў рынуцца у вочы.

Мы размаўляем.
Мы паўгадзіны з ім
гісторыю гартаем.
Навальніца
сячэ парогі лебядзіныя.
Успывае сонца. Турма. Крумкач
і Крым.

І дзеўчына — мадонны вочы:
— Ну што вы, мілы? —
паўтарае ўночы.

І зноўку за ліманам Усуры
у чаратах траскучых
шнырыць Рысь.

Крывёй зары
ў акне барвіцца ранак.
А на ганак
ідуць сябры:
Багрыцкі, Пастарнак...

Устаў. Прайшоўся па кіліму.
Вялізны. Сівабрывы.
— Так...
Сябруйце з імі...

— Чытайце.
Я ўстаю над крэслам.
Бялею Белай Руссю, нібы

Ардынскім шляхам чэзну.
Хмялею Хмелем
пад уральскім небам.

О, гэта пахвала Паэта!
Ці нам яе цераз жыццё пранесці?
З ёй паміраць
ці дрэвам зашумець
над смерцю?
Ў Расіі сіняй
прарасці бяссмертнікам?

Ён змоўк.
Мы выйшлі.
Вецер
лістоту перад намі гнаў здалёк.
Куды звядзе той калаўрот нас?

Крычалі галкі.
Рэха ўспуджваў крок.
І вецер шаптаў за Кулібінскі масток.
У бессмяротнасць.

Там, дзе ластаўчыны гнёзды
ля адхонаў-берагоў,
дзе схіліўся дым на плёсы
ад кізілавых кастроў;
дзе чуваць ракі уральскай
роўны плёскат гаваркі,
дзе наяве — не у казцы,
пераклікнуцца вякі, —
Птушка Час бы апантана
праляцела нада мной
і загоеныя раны
развярэдзіла сабой...
У паняверцы крыж расстанны
бачу я каля гары.
Тракт спрадвечны арыштанты
калашмацяць у Сібір.
Дзекабрысты, Чарнышэўскі,
Ленін і бальшавікі...
Векапомныя качэўі —
ў бессмяротнасць нацянькі!
Ужо не я — Міцкевіч Костусь,
падпаручнік запасны,

ад казарм спяшыць на ростань,
дзе ідуць вясны ганцы.
І над кручаю Дняпровай
бачу я Айчыны дым,
пасярод даліны роўнай
дуб разложысты за ім...

Цячэ пясок з адхону ў Каму.
Так з веку ў век, так дзень за днём.
Дзівіўся Герцэн панарамай,
расчыненай за плывуном.
І Караленка ад прычала,
як і належыць бурлаку —
сачыў за воблакам пясчаным,
якое падала ў раку...
І малады Кастусь Міцкевіч,
пяхотны прапаршчык, паэт,
лавіў грымотныя напевы,
за Каму гледзячы ў сусвет...
Я слухаў шорах дзюн балтыйскіх,
на выспах соснаў шум пад Мінскам, —
пясок пье; а тут, над Камай,
нашэптвае адно вякамі...
Я знаю гэты шэпат, знаю...
Бы Шляху Млечнага матыў,
душою, сэрцам падхапіў,
калі зара ўзышла над гаем...

Падчас, адольваючы тайны,
з адзінай марай уваччу
круг размыкаю надзвычайны —
мо астэроідам лячу...

Я пакідаю край багаты
не з барацьбой, а з мітуснёй.
Лячу, бы той ікар крылаты,
над лёсамі і над сабой.

У вышыні грымотны рокат
вятроў і дрэў: у лістабой,
здаецца мне, ляціць і горад —
уціхаміраны — за мной.

Мяшчанскіх клопатаў мышыных
у ім і заваду няма.
А што й было — цяпер загіне
у засяроджаных грамах...

РАЗВІТАННЕ

Зямля уральская, бывай!
Бывай, Прыкам'я бераг сіні,
дзе разгараўся іван-чай,
як ні ў адным кутку Расіі.

Вадою камскай працяклі
тут дзесяць год. І вось над імі
маўчу у стоме пілігрымам —
так лёгка, светла на зямлі...

Пясчаны бераг за акном.
Цямнее лес, а пад адхонам —
скрозь бляск галін —
спрадвечным сном
маўчыць ракі стальное ўлонне.

Маўчыць? Падманлівы спакой!
Вось рабізна пабегла ўлоннем,
і, як радары, над ракой
пайшлі круціцца соснаў кроны.

ЛЁС

Заходзь, браток,
сядай, браток, —
цар загадаў капліцу ўзвесці.
Царам пярэчыць — баронь бог!
Кажу, — куль солі лепей з'есці.

Жаўток і гліна — вось замес!
Спявае мур вогнетрывалы.
На ўвесь на будаўнічы лес
пые, нібы шчыгол бывалы...

Майстры, работны люд! Э-гэй!
Хто з гарадзьбы,
хто з весяў подлых,
спяшайцеся ў Маскву хутчэй
зрабіць у славу бога подзвіг!

Гамзаты поп
маршчыніць лоб,
нібы халяву пан апрычнік.
А люду колькі! Сам нячысцік
не злічыць, лічачы ўзахлёб.

— Ой, мамо! Што гэта за цуд! —
Прыжмурыла дзяўчына вочы. —
Шчыгол зацёхкаў — баламут! —
апоўначы з Чырвонай плошчы.

Дурнічцы мроіцца спявак, —
спявае мур вогнетрывалы,
ды так, нібы шчыгол бывалы
на ўвесь разбуджаны сасняк.

Няўцям свавольніцы кірпатай:
шчыгол спявае ў купалах...
Сівы жабрак, што каля хаты
хадзіў надоечы ў майстрах.

БЕГ

А можа, Музаю яе завуць?
Цямней ад ночы вочы у яе.
Ў іх разбудзіў аднойчы сіняву,
расхваляваў... З начы тае

лазы збуцвелей цені на рацэ.
У ядранай сіначы
на ўзгорках падтаюць
снягі. Слязой збягаюць па шчацэ,
на відавоку парай зноў лятуць.

Ані не запытаю ні пра што:
упрыскач палячу за ёй, за ёй!
У дзеўчыны наросхліст паліто,
а валасы, бы крылы за спіной.

Прадрога дашчэнтэ сіні вербалоз.
Што ні кажы там — ранне на мароз!
Занадта гэта! Ды а ну пайшлі
па лапах елак мушкі-мурашы.

Ў касцёр — на дым! Не марачы згадаць
звільжэлую ігліцу,

шныпарыць ў бары.

Так, самы час цяпер упошапкі шныраць
у ценісты арэшнік на гары.

Так, лійцеся, дажджы! Сава, крычы!

У змроку, бліскаўкі, сігайце штоначы!

У свет бязмежны тэты бег вядзе —
наросхліст паліто, клубы ў вадзе...

НА УРАЛЕ

Галля набрынялі маршчыны.
Ні гуку, ні прогукі тут.
Няскора шчэ спеў салаўіны
уславіць над Камаю кут.

У схове лясной пры дарозе
з разгону застыў, невідучы.
Зашарахцела, запела ў знямозе
сакавіцкая голая пушча...

Не ўгледзеў, як з Белае Русі
тут лось прада мной апынуўся.

Глытае паветра, аж скача губа,
нагбом... захлынуўся... Рашуча
убок сігануў і — прапаў...
Ні гуку, ні прогукі ў пушчы.

— А дзе ж тая верба,
што з дарогі верне? —
■ матчыну песню спяваў...

РОСТАНЬ

паэма

1

Золата, золата ў венах звiніць —
кержак на заiмку плыве.
Ляцiць кержацкае сонца ў зенiт,
над кержаком п'е:

«Я цар глухаманi i бог —
усiх прыгажунь зманю
на свята-вяселле ў свой церамок,
к паганскаму камяню».

Плакун-травя шаласцiць,
стогне разрыў-травя.
У калодзеж нябёсаў кержак глядзiць,
замглёная галава...

2

Старацельскi фарт адышоў,
кануў у Лету ён,
зник у сланiку, нiбы сон,
у прэлі сiвых iмхоў...

Чаму ж у плёскат адчайны дрэў —
цемры, гліцы, галля, —
мроіцца прадаўгаваты разрэз,
вачэй гарэзлівы бляск?

Уладныя вусны завуць да сябе.
Гібель яны? Любоў?
А я — Авакумам — у барацьбе
няскораны — прад табой.

Човен, раз'юшаны маладзік,
ў зарыве бег вясла...
Русь? Ці не твой дваінік
вірлівая гэта вясна?

3

Птушкі ляцяць на усход.
Думкі на захад ляцяць...
Ростані... Сонцазварот,
быццам гуслі звіняць...

Белая ростань пайшла:
ад беларускіх бяроз,
ад зіхацення рос,
буславага крыла...

Белая ростань пайшла:
ад берагоў Дняпра,

з пушчанскага сяла
на вартавы Урал...

У вочы валхвоў-вешчуноў,
у думы мае і боль,
у гул маскоўскіх званоў,
ў нянавісьць маю і любоў...

4

Пасад аглушаюць енкi, плач —
час панёсся ў шалёным танцы.
Конь пад ротмістрам пайшоў ускач,
весела пяюць на пляцы навабранцы:

«Салавей, салавей,
птушачка,
канарэчка,
жаласна пье...
Раз пье... два пье...»
Дымам пажару выспела ваенначка,
шаснаццатае лета крывёю аддае.

5

І—эх! Родны бераг чуюць нутром,
кнігаўкі цягнуцца з краю свету.
Ноч на збытку. Б'е крылом
зялёная знічка над скітам Філарэта.

Скіт апусцеў. Абскрэбены скіт.
Ля Белай Елані ў тайзе — выжары.
На мінулым тыдні спраўнік забіт.
Быццам мыліцы — бацькавы пачвары.

Па святліцы ходзіць берасцяны скрып,
бодем у Ксеніным сэрцы — бяссонне.
У вуглу пабліскае пазалотай німб —
падслепаватае Авакумава сонца...

Павольна ў хаце хвіліны ляцяць.
Забіў крыламі певень спрасонку.
Недзе ў начлезе, быццам дзіця,
жарабя пракрычала тонка-тонка.

З палацяў — у сенцы!
На двор — стрымгалоў!
У пыл, на дарогу — пругкае цела...
Зязюля узмахнула крылом,
да заповітнага каменя паляцела.

6

Быццам па сэрцы, апошнюю вярсту
па шэрым каменні цокалі падковы.
Людзі здаўна расставаліся тут,
грукаталі драбіны, рыдалі ўдовы.

Спёкаю дыхаў лес хваёвы,
адгор'і ўздымаліся стагамі строга.

Слухала Ростань таемныя словы
і маладзіцы, і скамароха.

Колькі тут праліта горкіх слёз!
Густы плакун ад слёз, вядома...
Лічы, не азірайся, пацеркі вёрст:
за Ростань адыходзячы, ад дому...

На Ростані здані тоўпяцца ля стром...
«А дома, — з вясны ў балоце нарублены,
камлі бярозавыя стаяць кастром,
у бацькавым зрубе бярвенне
абвуглена...»

Ой, абстрыглі хмель-галованьку,
залатыя яго кучары.
А на кожнай валасіначцы
ды па горкае слязіначцы.

А шынель яго казённы
не па ім, шэра-зялёны.
Ой жа, боты не па ножаньках,
Рукавічкі не па ручаньках.

На чужой ды на староначцы
усе вёрстачкі не мераны.
Людзі злыя, людзі-ворагі,
ды народы незнаёмыя.

Ой жа, звялі белы ручанькі,
ясны вочы заімгліліся.

Памярцвелі вусны смяглыя
ад вялікага ад горачка.

Як пайшоў, святло вачэй маіх,
на салдацкую на службу ты,
на канец аж свету белага,
аж на край чырвона сонейка!

7

Знічак груды згасаюць у небе.
Дзяўчаты смяюцца, купацца ідуць.
Конікі стракочуць: слепы, слепы...
Быццам і не ведаюць пра бяду...

«Конікі, конікі, мілыя кавалі,
адкуйце мне падкоўку на шчасце:
каб ад нашай Ростані нап्राсткі
за каханым я змагла пагнацца.

Жоўтыя пярэсны, жоўтыя вянкi...
Дружанькі-падружанькі,
куды мне дзецца?

Тонуць не тонуць у строме ракі...
Тонуць не тонуць у дзявочым сэрцы...»

«Цішанька... Ціша...» — крычаць у лад
кнігаўкі. Ціша... Перад вачамі
дарогай дадому ідзе салдат,
па чужой старонцы грукоча кавяламі.

У час прамяністы, у патаемны шлях
плывуць стагоў багатырскія шлемы.
Куды плывуць яны ў чырвоных прамянях,
у барвяным тумане,
вастраверхі, немы.

8

Золата, золата ў венах звініць...
Распята на крыжы, чырвоны мяцеж
да часу заснуў на сотай вярсце
ці мо непрабудна спіць?

Белы паручнік, данскі скакун,
шалёныя, — у нябыт.
Апошнім «бывай»
зяюля «ку-ку»
кінула пад капыт.

Чырвоныя ростані, зялёны краж,
вецер-верхавай як лёд.
Ночамі верхаводзіць кержацкая зара —
чорныя бровы ўразлёт.

Ах, калінка, ялінка, крывінка мая, —
гуляе хлапчынка ў таемных краях!

Белае цела на лаўку закінь,
цешся — пацяшайся,
глядзі, не згінь!

Золата, золата ў венах звініць...
За крыжом пахілым белы мяцеж
камуну вартуе на сотай вярсце,
прадзе загавору ніць...

9

На Купалле

Ціхан вярнуўся з фронту.
На заімцы карчуе сухастой.
Час глухаманны закруціўся фартам,
сэрца абхапіў чорнаю касой.

Глядзіць на салдата абшчына нявесела:
пра камуну чуткі разносіць ён.
Брація вярыжная бароды павесіла.
На сувой застольны —
сашэсце з ікон.

Каханка-запаветніца
ходзіць не находзіцца
на ростані тыя,
ў белы свет,
крадком.

Можа, за каханага моліцца
вольніца
ў полі пад ракітавым кустом?

Глуха аканіца скрыпне раніцай:
— Аксенечка-ўцеха, выйдзі за парог...

Знаюць іх маўчанне
Белыя Елані,
помніць іх каханне за дарогай стог...

10

Золата, золата ў венах звiніць —
ноч расамахаю крадзецца.
Кулацкая куля ў абрэзе не спіць.
Спіць кержацкае сэрца.

Акругай авалодала чорная тайга,
ў сцены-бярвенні барабаніць.
Хмары наганяе спёка-смуга,
аж пачарнелі Белыя Елані.

Можа, гэта ў пуні шкрабецца мыш?
Можа, салому з даху сарвала?
— Гэй, сваячок, ты моцна спіш?
Аксення голас брата пазнала.

— Што табе трэба ў такую глуш?
— Ціхан, адчыні... Размова будзе...
— Мілы, не хадзі...
Штуршок у грудзі —
выстрал разарваў імглу.

Золата, золата — кержацкая кроў.
Золакi абмылі сэрцу блізкія
Чырвоныя Елані, горкую любоў,
медную зорку абеліска...

Ужо за поўдзень веку
спяшаецца часіна...

Ці то ва мне,
ці ў полі белым
без канца

плыве чырвоным светам няўрымслівая сіла —
раз'юшаная воля Чарняца?

Ва мне — ў чырваналессі,
над чорнымі скітамі,
над Кержанцам, распятым угары,
кержацкая кроў гуляе мяцяжамі —
чорны Авакумаў крыж...

Ва мне ці не — тая ростань белая:
полюшка рускае,
ракітавы куст?
Стыне на ветры вярба абледзянелая —
жанчына па імені Русь.

Век дваццаты... Чырвоныя сакрэты
ці то ад крыві, ці то ад ветразёў.
Хлопчыкі лабатыя мецілі ў паэты,
выйшлі ў інжынеры забаронных зон.

Вось і сустрэліся Ціхан і Аксення,
у трэцім пакаленні сышліся яны.
У Чырвоных Еланях ветры асеннія
збор затрубілі да вясны...

13

... І — разышлася тайга.
Вось ля цясовых варот
думаю: «Жыцця рака
зрабіла свой паварот...»

Ростані... Над мяжой
тая ж вярба-свяча,
толькі распяццем ужо
пажарная каланча...

Тыя ж стагі стаяць,
тыя ж дымы.
Нешта яны маўчаць,
цясовыя церамы.

Абцасікам цок ды цок,
нібы пайшла ў зару...
— Ці можна ў ваш церамок? —
Пытаюся, гавару.

Красуні маёй галасок
звончаты, малады:
— А вы, уласна, куды?
Заняты мой церамок...

14

Золата, золата ў венах звiнiць...
Чырвоныя Еланi — каханне маё!
Сумная вячорнiца да ранку не спiць —
Любоў панажоўшчынай пагражае ёй?

Не на капальнi наехалi цвялiць кержака —
будоўля ўздываецца ў тайзе.
У iнжынеры мецяць бацьку ўсе,
жанiхi ўсе доччыны з гарадка.

Час над заiмкай, над хацiнай-зрубам
зрабiў непрыкметна круты паварот.
Гэй, выходзь на ростанi, хлопча-любi,
бровы сабалiныя ўразлёт!

15

Ростань, ростань — строма-рака...
Човен мой у смузе...
Белая...
Чырвоная кроў кержака
куды мяне занясе?

Можа, кержацкая цемрадзь пагасiць
вачэй маiх блакiт?
Белай Русi дзiвосную казку
пагасiць кержацкi скiт?

Чырвоная ростань кажа: «Не!
Вечна жывы паток,
хоць аніводная хваля ка мне
не вернецца здалёк...»

На раздарожжы плакун і разрыў,
пераплялося лісцё...
Імчыцца, плюскоча зялёны разліў,
вечная строма — Жыццё.

Ведаю: прысніцца на зорцы ў бядзе
радзімы белы абрус,
бярозка з-пад Мінска на эннай вярсце,
белая Белая Русь.

З М Е С Т

*** Таварыш, вакол паглядзі ты...	3
Дым Айчыны	4
Афіцэры запасу	5
Позвы	7
Карбышаў	9
Ваенны лагер у Ржышчаве	10
Вяселлі	12
У казармах	13
Зялёны востраў	20
*** Вясновай прэллю лесавой...	21
Воўчае логава	22
*** Быў перапоўнены дзень...	24
*** Ужо, што ноч на Белай Русі...	25
Хмель	26
*** Там, па пяску, мядзяны лес...	28
Вальс Грыбаедава	29
У гарах	31
*** Навала павалам пайшла...	32
Ластаўкі на дзюнах	33
*** Пакуль трывожылася восень...	34
Белая Русь	35
Лермантаў	38

*** Гняздо над хатаю сялянскай...	39
Вярба	41
Чусава	42
Ранішняя балада	44
На бязлюднай дарозе	45
Навальніца ў Лошыцы	46
Адысея	48
Чытаю Расію	50
У Сельвінскага	52
*** Там, дзе ластаўчыны гнёзды...	55
*** Цячэ пясок з адходу ў Каму...	57
*** Падчас, адольваючы тайны...	58
Развітанне	59
Лёс	60
Бег	62
На Урале	64
Ростань (паэма)	65

На белорусском языке
Михаил Лаврентьевич Стригалев
РОССТАНЬ

Издательство «Мастацкая літаратура» Государственного комитета Совета Министров БССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. Минск, Советская, 19.

Рэдактар Ул. І. Нядзведцкі. Мастак А. А. Бетанава. Мастацкі рэдактар М. Р. Казлоў. Тэхнічныя рэдактары С. А. Абрамчук, М. Ц. Папкова. Карэктар Л. С. Мануленка.

АТ 08580. Здадзена ў набор 4/X 1973 г. Падп. да друку 13/III 1974 г. Тыраж 4000 экз. Фармат 60×90^{1/32}. Папера друк. № 1. Ум. друк. арк. 2,5. Ул. -выд. арк. 2,19. Зак. 498. Цана 22 кап.

Паліграфічны камбінат імя Я. Коласа Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Мінск, Чырвоная, 23.

Стрыгалёў М.

С 78

Ростань. Вершы. Мн., «Маст. літ.», 1974 г.
80 с.

«Ростань» — новая кніга лірыкі Міхася Стрыгалёва. Аўтар жыў і працаваў на Урале. Таму і лірычнага героя кнігі, нашага сучасніка, вабіць няўрымслівасць, рамантыка далніх дарог. Але дзе ён быў ён, усюды перад ім — воблік роднага краю з яго красой і непаўторнасцю.

Бел 2

С 0743-052
М 302(05)-74 62-74

22 к.

